

LAWYER

The Business Magazine • Σεπτέμβριος 2020

TIMH: 11,00€
ISSN: 2732-6152

003

ΜΑΡΙΟΣ ΜΠΑΧΑΣ

Senior Partner,
Bahas, Gramatidis
& Partners

Πνευματική & Βιομηχανική
Ιδιοκτησία_σελ. 20

Banking & Finance_σελ. 30

Covid-19 & Εργασιακές
Σχέσεις_σελ. 38

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

04

Editorial

10

Thought Leadership:
Αικατερίνη Μαργέλλου,
Αναπληρώτρια Γενική
Διευθύντρια & Διευθύντρια
ΔΝΥ ΟΒΙ, DESS Acc. et
Pr. Ind., Μέλος Επιτροπής
Τμημάτων Προσφυγών
στον ΕΟΔΕ (Μόναχο)

20

In the Spotlight:
Οι εξελίξεις στο Δίκαιο
της Πνευματικής και
Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας

46

Opinions:
1. Αθανάσιος Παναγιώτου,
Υποψήφιος Δ.Ν., LL.M. Queen
Mary University of London
2. Αθανάσιος Βοζίκης,
Αναπληρωτής Καθηγητής,
Τμήμα Οικονομικής
Επιστήμης, Πανεπιστήμιο
Πειραιώς

56

Opinions:
Νικόλαος Κανελλόπουλος,
Γενικός Γραμματέας ΟΠΕΜΕΔ,
Δικηγόρος- Διαμεσολαβητής

64

Lawyer On Tour:
Cecilia Bonefeld-Dahl,
Director General of
DIGITALEUROPE

06

News & Updates

12

Cover Story:
BAHAS,
GRAMATIDIS
& PARTNERS
Μάριος Μπαχάς,
Senior Partner

30

In the Spotlight:
Banking & Finance

50

Opinions:
Έλια Φλωρίδη,
Δικηγόρος Παρ'
Εφέταις | MBA in
Communication & PR

60

Opinions:
Κωνσταντίνα Ν. Καλάκου,
LL.M. in Taxation,
London School of
Economics, Δικηγόρος

68

Lawyer On Tour:
Giulia Zappaterra,
LL.M., Technology
Lawyer | Intellectual
Property & Technology
| DLA Piper

16

Back Cover Story:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ
Ιωάννης Ελ. Κοϊμτζόγλου,
Δικηγόρος, Δ. Ν.,
Νομικός Σύμβουλος
Οικονομικού Πανεπιστημίου
Αθηνών (ΟΠΑ)

38

In the Spotlight:
COVID-19 και εργασιακές
σχέσεις

52

Opinions:
Ευάγγελος Ι. Μαργαρίτης,
Δικηγόρος, Δρ. Νομικής,
Attorney at Law,
Lamda Development S.A.

63

Opinions:
Δήμητρα Εύα Δωρή,
Πρόεδρος Πανελλήνιας
Ένωσης Στελεχών Νομικών
Επαγγελματιών

72

World Report

LAWYER

The Business Magazine

www.lawyer magazine.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ

Μιχάλης Κ. Μπούσιος

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Δημήτρης Κορδεράς

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Αντωνία Κατσουλιέρη

EDITOR IN CHIEF

ATTORNEY AT LAW LL.M

Αλεξάνδρα Βαρλά

avarla@boussias.com

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Νένα Γιαννακίδου

ACCOUNT MANAGER

Λήδα Πλατή

lplati@boussias.com

ΥΠΟΔΟΧΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

Ρούλη Σαμίου

rsamiou@boussias.com

CREATIVE DIRECTOR

Γιώργος Τριχιάς

ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Νατάσσα Θεοδοσίου

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ

Θωμάς Αρσένης

IMAGE BANK

www.shutterstock.com

Adobe Stock

ΤΜΗΜΑ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Αμαλία Ψιλούδη,
Δημήτρης Φαραός,
Θανάσης Μουτζίκος

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Δήμητρα Σπανού

ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ

Pressious Arvanitidis

ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ/ΕΝΘΕΣΗ/ΕΠΙΚΟΛΛΗΣΗ

Presstime

ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ

Κωσταντίνος Χασιώτης,
Αλέξης Σουλιάτης,
Λίνα Γκολομάζου

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ (ΕΤΗΣΙΕΣ)

Εταιρειών: €121

Ιδιωτών: €99

Φοιτητών: €77

Κύπρου-Εξωτερικού: €132

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

boussias | communications

BOUSSIAS ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ Ε.Π.Ε.

Κλεισθένους 338,

Τ.Κ. 153 44, Γέρακας

Τ.: 210 661 7777

Website: www.boussias.com

ISSN 2732-6152

_COVER STORY

BAH GRAMATID PARTNERS

Μάριος Μπαχάς

Senior Partner
της Bahas, Gramatidis
& Partners

Η BGP στις πρώτες θέσεις, διεθνώς, των δικηγορικών εταιρειών με εξειδικευμένη εμπειρία στο Banking & Finance

Ο Senior Partner της Bahas, Gramatidis & Partners, κ. Μάριος Μπαχάς, μιλά στο Lawyer για την πολυετή εμπειρία και τις διακρίσεις της εταιρείας στο αντικείμενο του Banking & Finance, το ρόλο της τεχνολογίας στον μετασχηματισμό του κλάδου των τραπεζικών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, καθώς και την επιρροή της πανδημίας του κορωνοϊού στον τρόπο εργασίας και την παροχή των νομικών υπηρεσιών.

Η Bahas, Gramatidis & Partners διακρίθηκε φέτος από το IFLR1000 για το τμήμα του Banking & Finance. Ποιοι πιστεύετε ότι είναι εκείνοι οι παράγοντες που οδήγησαν στην εν λόγω διάκριση;

Η Bahas, Gramatidis & Partners (BGP) έχει πολυετή εμπειρία στα θέματα του Banking & Finance.

Ο ίδιος, ως Senior Partner αυτής, έχω διατελέσει, κατά την τελευταία 30ετία, Νομικός Σύμβουλος πολλών Ελληνικών Τραπεζών, όπως της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος, της Εγνατίας Τράπεζας, της Marfin Egnatia Bank και της Attica Bank.

Της Αλεξάνδρας Βαρλά

Παράλληλα, η BGP έχει αναπτύξει πρώτη στην Ελλάδα, σε συνεργασία με την KPMG και μεγάλα εξειδικευμένα νομικά γραφεία του εξωτερικού, την τεχνολογία της διαχείρισης των NPLs με τις μεθόδους true sale και derecognition. Με την εφαρμογή των μεθόδων αυτών, εξυγιαίνονται οι ισολογισμοί των τραπεζών κατά τα ποσά που τιτλοποιούν για μη εξυπηρετούμενα δάνειά τους, τις ομολογίες των οποίων μεταβιβάζουν μαζί με τα εξυπηρετούμενα δάνεια και τις εγγυήσεις τους, με τη μέθοδο της αληθούς πωλήσεως σε εξειδικευμένα funds, τα οποία αναλαμβάνουν εξ ολοκλήρου τη διαχείριση των αντιστοίχων NPLs, ώστε οι τράπεζες με τη σωστή διαχείριση των εξειδικευμένων εταιρειών να απαλλάσσονται από το βάρος των αντιστοίχων επισφαλειών.

Η αξιολόγηση των πρωτοποριακών αυτών μεθόδων διαχείρισης των NPLs (μη εξυπηρετούμενων δανείων των τραπεζών) έφερε την Bahas, Gramatidis & Partners στις πρώτες θέσεις, διεθνώς, των δικηγορικών εταιρειών με εξειδικευμένη εμπειρία στο banking & finance.

Έχετε πολυετή εμπειρία στον τραπεζικό και χρηματοοικονομικό τομέα, στην οποία περιλαμβάνεται και ο ρόλος σας ως Νομικού Συμβούλου στην Τράπεζα Κεντρικής Ελλάδος και την Εγνατία Τράπεζα. Πόσο σημαντική θα λέγατε ότι ήταν, για τη μετέπειτα πορεία σας, η πρακτική επαφή που αναπτύξατε με τη συγκεκριμένη αγορά;

Η πολυετής εμπειρία της BGP στον τραπεζικό και χρηματοοικονομικό τομέα και ο ρόλος μου, ως Senior Partner αυτής, σε θέσεις Νομικού Συμβούλου πολλών ελληνικών τραπεζών για χρονικό διάστημα πέραν της 30ετίας, συνετέλεσαν ώστε να

προσκληθώ από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών (ΕΕΤ) να συμμετάσχω ως μέλος του Ανωτάτου Νομικού της Συμβουλίου, μαζί με διακεκριμένους Καθηγητές των Πανεπιστημιακών Νομικών Σχολών και άλλους έμπειρους Νομικούς Συμβούλους Τραπεζών, καθώς και να εκλεγώ από το διοικητικό συμβούλιο της ΕΕΤ, μετά από πρόταση της Γενικής Γραμματέως της, Καθηγήτριας ΑΠΘ, κας Χαρούλας Απαλαγάκη, ως ο μόνος εκπρόσωπός της για την Ελλάδα στη Νομική Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας Τραπεζών στις Βρυξέλλες, κατά τα έτη 2017-2019.

Πώς πιστεύετε ότι έχει μετασχηματίσει η τεχνολογία τον κλάδο των τραπεζικών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και πώς αυτό επηρεάζει την παροχή των νομικών υπηρεσιών στην εν λόγω αγορά;

Η τεχνολογία στον κλάδο των τραπεζικών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, κατά τα τελευταία έτη, έχει εξελιχθεί σε παροχή όλων των σχετικών υπηρεσιών ηλεκτρονικά, μέσω του web banking (e-banking).

Αυτό έχει ως συνέπειες, ανάμεσα στα άλλα:

- α. την αντικειμενική αξιολόγηση των αιτημάτων των πελατών, χωρίς να υπεισέρχεται σε αυτήν το φαινόμενο διαπροσωπικών γνωριμιών
- β. την ταχύτερη εξυπηρέτηση των πελατών
- γ. συνεπώς την εξυγίανση της παροχής των αντιστοίχων υπηρεσιών και

δ. του σημαντικού περιορισμού του προσωπικού στα Τραπεζικά και Χρηματιστηριακά Καταστήματα,

αφού οι συναλλαγές γίνονται πλέον, σχεδόν στο σύνολό τους, ηλεκτρονικά και εξ αποστάσεως.

Η Bahas, Gramatidis & Partners έχει έντονη παρουσία σε εκπαιδευτικά συνέδρια και σεμινάρια, είτε ως διοργανώτρια αυτών, είτε με συμμετοχή ομιλητών και χορηγίες. Ποια πιστεύετε ότι είναι η αξία αυτών των εκδηλώσεων στον κλάδο της δικηγορίας;

Η Bahas, Gramatidis & Partners προσκαλείται επί σειρά ετών να συμμετάσχει στα σημαντικότερα συνέδρια που διενεργούνται στην Ελλάδα

Η τεχνολογία στον κλάδο των τραπεζικών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, κατά τα τελευταία έτη, έχει εξελιχθεί σε παροχή όλων των σχετικών υπηρεσιών ηλεκτρονικά, μέσω του web banking (e-banking)

για θέματα Banking & Finance. Τόσο ο ίδιος, όσο και εκ των διαχειριστών εταίρος της, ο δικηγόρος κ. Δημήτρης Εμβαλωμένος, με το επιτελείο μας από έμπειρους και εξειδικευμένους Συνεργάτες Δικηγόρους, λαμβάνουμε μέρος ως βασικοί ομιλητές και μεταφέρουμε τις γνώσεις μας στους συνέδρους.

Παράλληλα η BGP μετέχει και σε ένα από τα μεγαλύτερα διεθνώς Νομικά Δίκτυα, το World Law Group (WLG), στο οποίο οι εταίροι της δύο φορές κάθε χρόνο συγκεντρώνονται σε κάποια πρωτεύουσα και ανταλλάσσουν τις εμπειρίες τους σε όλους τους τομείς του δικαίου. Στα συνέδρια αυτά η BGP μεταφέρει, ανάμεσα στα άλλα, και τις εξειδικευμένες εμπειρίες της στις εξελίξεις του τομέα του Banking & Finance.

Με αφορμή την κρίση του κορωνοϊού και την εφαρμογή της τηλεργασίας από μεγάλο μέρος των ελληνικών επιχειρήσεων, (μεταξύ των οποίων και η πλειονότητα των δικηγορικών εταιρειών), έχει ανοίξει μια μεγάλη συζήτηση για το ρόλο της τεχνολογίας στην παροχή των νομικών υπηρεσιών. Ποια η γνώμη σας επ' αυτού;

Είναι γεγονός ότι τα προστατευτικά μέτρα που ελήφθησαν για την προστασία του πληθυσμού από τον κορωνοϊό, μετέβαλαν και στην χώρα μας τον τρόπο της λειτουργίας των Δικηγορικών Εταιρειών. Διότι μεταφέραμε στις κατά τόπους κατοικίες μας όλα τα ηλεκτρονικά συστήματα που μας συνδέουν με τους κεντρικούς servers των εταιρειών μας, καθώς και τα τεχνικά μέσα για τηλεπικοινωνία και video επικοινωνία εξ αποστάσεως, ώστε να συνεννοούμεθα μεταξύ μας και να

παρέχουμε στην πελατεία μας, τόσο στο εσωτερικό όσο και διεθνώς, τις ολοκληρωμένες νομικές μας υπηρεσίες, με την ίδια ποιότητα και ταχύτητα που τις προσφέραμε και από τις εγκαταστάσεις των γραφείων μας. Η γνώμη μου είναι ότι με τη νέα αυτή μορφή της τεχνολογίας συν τω χρόνω θα αλλάξει και η μορφή των εν γένει των κτιριακών εγκαταστάσεων των Δικηγορικών Εταιρειών, αφού θα αρκεί η εγκατάσταση μιας εταιρικής έδρας, με περιορισμένο in-house προσωπικό και τόσο οι δικηγόροι τους (συνεταίροι και συνεργάτες), όσο και το διοικητικό τους προσωπικό και τα λογιστήριά τους θα μπορούν να προσφέρουν τις ίδιες ακριβώς υπηρεσίες με εργασία όλων κατ' οίκον. Αν, δε, λάβουμε υπόψη ότι, ήδη, οι παραδοσιακές βιβλιοθήκες έχουν πλήρως αντικατασταθεί από τις ηλεκτρονικές βάσεις νομικών πληροφοριών σε Νομοθεσία και Νομολογία, Εθνική και Διεθνή, οι οικονομίες κλίμακας σταδιακά θα μειώσουν σημαντικά τα λειτουργικά έξοδα των Δικηγορικών Εταιρειών και θα αυξήσουν αντίστοιχα τα προς διανομή κέρδη τους, προς όφελος τόσο των Συνεταίρων και των Συνεργατών Δικηγόρων, όσο και του Ελληνικού Δημοσίου, εφόσον θα εισπράττει αυξημένους φόρους επί των αυξημένων διανεμητέων κερδών. «Ουδέν κακόν αμιγές καλού». Να που το ρητό αυτό και πάλι επαληθεύεται.

Η γνώμη μου είναι ότι με τη νέα αυτή μορφή της τεχνολογίας συν τω χρόνω θα αλλάξει και η μορφή των εν γένει των κτιριακών εγκαταστάσεων των Δικηγορικών Εταιρειών

➤ Πώς επηρεάζεται η παροχή των νομικών υπηρεσιών από την αγορά της τιτλοποίησης των δανειακών απαιτήσεων;

Η τιτλοποίηση των δανειακών απαιτήσεων (NPLs NPES) «μη εξυπηρετούμενων δανείων» απαιτεί μια ακόμα εξειδίκευση νομικών. Γιατί ο σκοπός της εξυγίανσης των οικονομικών καταστάσεων, δια της διαχείρισης των τιτλοποιημένων μη εξυπηρετούμενων δανείων, απαιτεί τη συνδρομή δύο ουσιωδών προϋποθέσεων: α) Να υπάρχει true sale των δανείων. Δηλαδή αληθής και πλήρης μεταβίβασή τους, χωρίς αιρέσεις και προϋποθέσεις (λ.χ. επαναγοράς τους ή εγγυήσεις τους από την πωλήτρια Τράπεζα ή ρήτρα εξώνησης κλπ.), και β) Derecognition αυτών ως φορολογικών επισφαλειών (φορολογική αποαναγνώριση). Αυτές οι δυο προϋποθέσεις πληρούνται εφόσον η σύμβαση μεταβίβασης εξασφαλίζει νομικά και φοροτεχνικά τις δύο ανωτέρω προϋποθέσεις, μέσα σε εύλογο χρόνο (λ.χ. 7-10 έτη), με την έκδοση δύο κατηγοριών ομολογιών. Εκείνων που εμπεριέχουν εισπράξιμα δάνεια και εκείνων που εμπεριέχουν δάνεια που δεν προβλέπεται να εισπραχθούν (senior και junior bonds). Οι αγοραστές των δανείων αυτών (funds) αγοράζουν και τις αντίστοιχες ομολογίες, τις μεν εισπράξιμες αντί συγκεκριμένου αντιτίμου που καταβάλουν στην πωλήτρια Τράπεζα, υποσχόμενοι να εισπράξουν και τα αντίστοιχα ποσά εντός ευλόγου χρόνου (συνήθως 7-10 έτη), χωρίς όμως να παρέχουν σχετικές εγγυήσεις της εισπραξιμότητάς τους, τις δε ομολογίες που εμπεριέχουν δάνεια, των οποίων η είσπραξη δεν προβλέπεται αντί συμβολικού τιμήματος (λ.χ. ενός (1) ευρώ).

Έτσι, οι οικονομικές καταστάσεις της πωλήτριας Τράπεζας εξυγιαίνονται, αφού αφαιρούνται από αυτές οι αντίστοιχες επισφάλειες και δημιουργείται μία νέα αγορά δανείων και εξασφαλίσεών τους (συνήθως ακινήτων υποθηκευμένων για την εξασφάλιση των δανείων), η οποία δρα έξω από τις Τράπεζες μέσω ειδικών ανωνύμων εταιρειών διαχείρισης των δανείων αυτών, οι οποίες αδειοδοτούνται από την Τράπεζα της Ελλάδος με αυστηρά κριτήρια λειτουργίας τους. Όλη αυτή η νομική κατασκευή, για να λειτουργήσει αποτελεσματικά απαιτεί απολύτως εξειδικευμένους νομικούς, σε συνεργασία με επίσης εξειδικευμένους ορκωτούς ελεγκτές-λογιστές.

➤ Πώς αξιολογείτε την έως τώρα εφαρμογή του Εξωδικαστικού Μηχανισμού Ρύθμισης Οφειλών Επιχειρήσεων;

Ο Εξωδικαστικός Μηχανισμός Ρύθμισης Οφειλών Επιχειρήσεων λειτουργεί στην Ελλάδα με μικρή σχετική αποτελεσματικότητα για πολλούς λόγους, οι κυριότεροι των οποίων είναι οι ακόλουθοι:

α) Συντρέχει με παράλληλους Δικαστικούς Μηχανισμούς Ρύθμισης Οφειλών Επιχειρήσεων, στους οποίους προτιμούν να καταλήγουν οι οφειλέτες, διότι οι ρυθμίσεις που επιτυγχάνουν ενσωματώνονται σε αντίστοιχες δικαστικές αποφάσεις, υποχρεωτικής εφαρμογής από τις δανείστριες Τράπεζες.

β) Τα τραπεζικά στελέχη που είναι εξουσιοδοτημένα να αποφασίζουν τις ρυθμίσεις αυτές είναι συνήθως ιδιαιτέρως επιφυλακτικά, διότι φοβούνται προσωπικές τους ευθύνες, παρότι ο νόμος τους παρέχει αμνηστία, υπό προϋποθέσεις, και

γ) Οι Τράπεζες προτιμούν να μεταβιβάζουν τα μη εξυπηρετούμενα δάνειά τους, μαζί με τις εγγυήσεις τους, σε τρίτα funds, ως ανωτέρω, για να ελαφρύνουν τις οικονομικές τους καταστάσεις, αλλά και να μειώσουν σημαντικά το προσωπικό τους, από πλήθος υπαλλήλων και δικηγόρων που ασχολούνται με τις εισπράξεις και ρυθμίσεις των οφειλών των επιχειρήσεων, αφού, με τη μεταβίβαση των NPLs και NPES αυτών, τις αντίστοιχες εφεξής ρυθμίσεις (εξωδικαστικές ή δικαστικές) και εισπράξεις αναλαμβάνουν αποκλειστικά οι διαχειρίστριες ανώνυμες εταιρείες ειδικού σκοπού, τις οποίες χρησιμοποιούν τα funds που αγοράζουν τα δάνεια αυτά των Τραπεζών και στις οποίες μεταφέρεται συνήθως, εν όλω ή εν μέρει, το αντίστοιχο προσωπικό των πωλητριών Τραπεζών.

Μάριος Μπαχάς

Senior Partner
της Bahas,
Gramatidis
& Partners